

Senjoria (Senyoria)

Traducció a l'albanès de Baskim Shehu

1

Buzëqeshi. Kishte plot dy vjet që nuk buzëqeshte. Senjoria buzëqeshi, syrin e majtë mbuluar me dorë, të djathtin ngjeshur te teleskopi. Sikur kish gjetur sërish një mik vjetër, sepse atë vjeshtë me shi kjo ishte seanca e parë që i kushtonte shqyrtimit të qiellit natën, atë mbrëmje mrekullisht pa re. Kishte një vit që nuk e vrojtonte mjegullnajën e Orionit dhe ndjente mall për atë bërthamë të formuar nga katër yje që, po t'i besohej zotit Hallej¹, i largohen marramendthi njëri-tjetrit, a thua urrehen. A thua kishte urrejtje edhe në qiell. Don Rafel Masó i Puzhadas, regjent civil i Audiencës Mbretërore në Barcelonë², sikurse çdo herë që kërkonte nëpër qiell, përjetonte sërishmi një ndjesi pafuqie, vogëlie, frike ndaj së panjohurës, ngase ato yje, ato re të holla që dukeshin aq pranë përmes okularit, ishin përçudshmërisht të largëta, të vetmuara, të heshtura, të paarritshme, përtej dijes. Befas, don Rafelit iu kujtua Elvira, e ngrata, dhe buzëqeshja e tij u tret. Tundi kryet për ta dëbuar kujtimin dhe lëshoi një psherëtimë drejt errësirës së kopshtit. U çua dhe kërkoi brenda mëngës një shami me dantella. Shfruy hundët lehtë. Sa herë dilte në kopsht për të soditur qiellin, e zinte rrufa. Pa çka se ishte me parruke, kapele trecepëshe e pelerinë. E vrojtoi me sy yllësinë e Orionit dhe iu bë më e njohur se kurrë ndonjëherë. E futi shaminë brenda mëngës dhe, duke u përkulur për ta vështruar sërishmi mjegullnajën e tij të dashur, mbyti në vete një sharje ngaqë i kishte ikur nga fushëpamja e teleskopit. Gjuhëjashtë, iu desh plot një minutë për ta gjetur mjegullnajën ikanake. Donja Mariana i pati

¹ Edmond Halley (1656-1742) – astronom anglez, bashkëpunëtor i Njutonit. (*Shënim i përkthyesit, këtu dhe kudo më poshtë*).

² Në shekullin XVIII, Spanja ka qenë e ndarë në Audiencia, çdonjëra e kryesuar nga një komandant. Audiencia kishte një Dhomë që u jepte formë të prerë vendimeve penale dhe urdhëronte ekzekutimin e tyre.

thënë se do merre ndonjë të ftohur dhe, si përherë, ajo kishte të drejtë. Po ja që ai s'kishte dashur ta humbte rastin e asaj mbrëmje me qiellin e Barcelonës aq të kthjellët, që shfaqte pa droje të gjitha yjet e inventarit të vet vjeshtor, mbas një vargu të tërë ditësh me qiell të mbuluar, armiku i betuar i astronomëve. Ç'është e vërteta, don Rafeli nuk qe astronom. Në rini, kur filloi ta mbushte kokën me botën e koklavitur, të çuditshme e të mistershme të ligjeve, mësoi të vështronte rreth vetes me kureshtje dhe arriti të njihte fizikantë me emër, si don Zhasint Dalmazas, që e futën në botën e astronomisë. Gdhiu shumë e shumë net duke e kërkuar më kot sistemin dyfish të yllësisë së Lirës – o, sa e pavolitshme ishte ta vrojtoje Lirën, pothuaj gjithëherë në zenit! – apo ato ndjekjet e çmendura dhe të ndryshueshme të Ganimedës, Ios, Europës dhe Kalistos³, që duket sikur lozin tek i zënë vendin njëra-tjetrës rretheqark Jupiterit të stërmadh e dembel, dados së tyre të amshuar, me një yll që i shndriste mbi bark mistershëm, si të ishte një Polifem kozmik. Në rini gjithashtu, don Rafeli ndiqte me interes botimet e mësje Hallejt dhe, përgjatë njëfarë kohe, u thoshte miqve se donte të bëhej astronom. Po ja që jeta të imponohet: ai zëre se ishte bërë avokat dhe s'mund të flitej që t'i flakte me mendjelehtësi tërë ato vite që u pati kushtuar kodeve, kanoneve, ligjeve dhe vendimeve. Don Rafeli mori titullin e avokatit, u martua dhe e humbi zakonin e kalimit të netëve në ndjekje të misterit të heshtur të yjeve. Kur e kur, e nxirrte tejqyrën në kopësht ngaqë ishte prej natyre njeri i pakënaqur. I kishte zili pozitën dhe pasurinë e të tjerëve, bukurinë e grave të të tjerëve, mençurinë e disave, maturinë e ca të rrallëve dhe lumturinë e pothuajse askujt. Kështu, jeta e tij përshkohej nga lakmia e vazhdueshme dhe nga të qenët thellësisht i pakënaqur, çka e bënin të ëndërronte pa qenë poet, të dashurohej pa qenë donzhuar, të ngjitej gjithnjë në pozita më të larta se të tjerët dhe t'i thoshte vetes që kjo ishte lumturia. Dhe, ngaqë ishte njeri i zgjuar, dinte t'i ruante pozitën e fituara, qoftë dhe me çmimin e urrejtjes dhe zilisë së tjetërkujt. Tekefundit, s'ishin veçse lëvizje të dëshpëruara e të verbra për ta kapur lumturinë. Për fat të keq, nuk e arrinte. Dhe, në çaste përsiatjesh

³ Satelitët e Jupiterit.

të singerta, gjithmonë e shihte veten në gjysmë të udhës. Ashtu si Jupiteri. Don Rafeli ishte si Jupiteri: tepër i madh, tepër ambicioz, tepër i rëndë për të qenë një planet i pandryshueshëm; tepër i vogël, tepër i dobët për të qenë një yll i zjarrtë, me energjinë dhe dritën e vet. Ndërkaq, ashtu si Jupiteri, kishte satelitët e tij.

- Ta marrë dreqi, prapë më iku! - u ankua don Rafeli duke i folur pafundësisë. Ndërkaq, dëgjoi hapa dhe pa një dritë që luhatej. - Ma fik atë kandil, Hipolit! - iu gërmush kapsallitjes që po afrohej.

- Më tha zonja t'ju thosha që vajti ora, - u dëgjua zëri i shërbëtorit të padukshëm.

- Erdha, de, erdha!

Dhe u përkul sërishmi. I pezmatuar, pa se, vërtet, prapë e kish humbur mjegullnajën.

- Më tha zonja, - ngulmoi Hipoliti nga errësira, - t'ju thosha që kaloi ora tetë. Dhe që duhet ta ndërroni parruken për të shkuar në koncert.

- Më lërë rehat, - mërmëriti ai, prerazi.

U largua prej teleskopit vetëm pasi u ndje i çliruar nga acarimi që i solli ndërhyrja e shërbëtorit. Mirëpo tashmë i qe davaritur ajo qetësi e brendshme që i duhej për të këqyrur qiellin. Ende paksa i nxehur, mori drejt shtëpisë, përmes territ, duke u përplasur me stolat e gurtë dhe me mendimet e veta, teksa, për një grimë, i qe kthyer shëmbëlltyra e Elvirës.